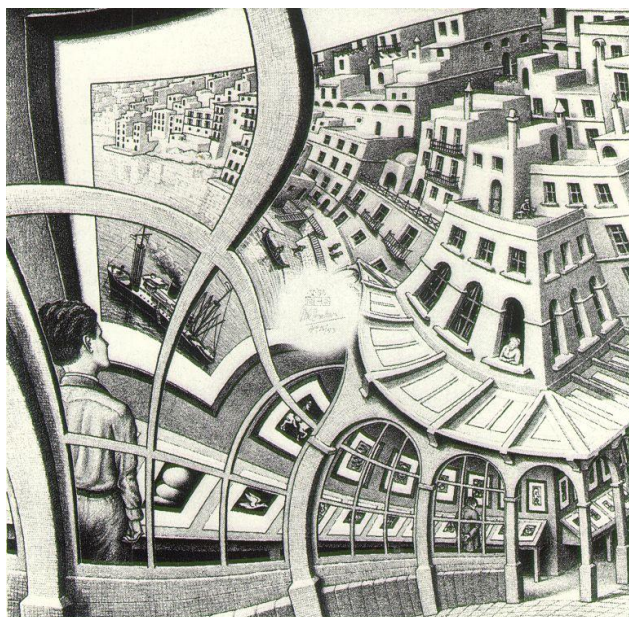

De veelzeggende brief van M.C. Escher

Prententoonstelling
© M.C. Escher Foundation

Na mijn eerste kennismaking met Escher in 1956 had ik hem een brief geschreven waarin ik hem bedankte en nogmaals mijn bewondering voor zijn prachtige en vooral interessante prenten onder woorden bracht.

Omdat zijn litho PRENTENTEN-TOONSTELLING, waarvan hij de eerste afdrucken juist binnen had, mij wat teleurstelde, kon ik niet nalaten hem dat te schrijven en zelfs te vertellen hoe hij die prent beter zou kunnen maken.

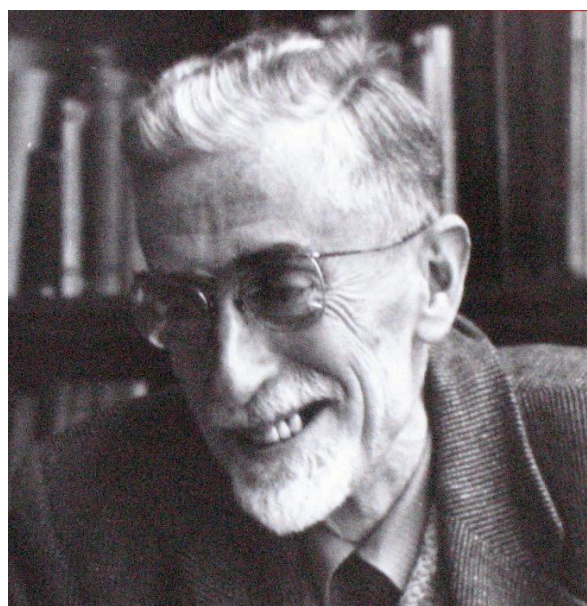
Het ging over de dikke gekromde balken in de linker bovenhoek die bijna een kwart van de prent in beslag namen.

Ik “adviseerde” hem daar een bloeiende clematistak tegen aan te tekenen. Dat was bijna beledigend: een dertigjarige wiskundeleraar, met weinig verstand van kunst, geeft raad aan de ruim zestigjarige graficus die al zoveel jaren met hart en ziel zijn originele ideeën vorm had gegeven en door collega's en wiskundigen bewonderd werd. Ongehoord!!

En toch werd mijn brief na een paar dagen heel vriendelijk beantwoord.

De 30-jarige Bruno Ernst

De 60-jarige M.C. Escher

De clematis-omranding van de „balken“ op mijn prenten tot ontlasting
zou ongetwijfeld fraai zijn. Evenwel zijn die balken slechts als
spanningen van mitsen. Tenens heeft waarschijnlijk het „mitdenten“
van zulk een voorstelling al zo veel van mijn energie geëist, dat ik
te afgesloopt was om later aan artistieke eisen te voldoen. Deze
prenten (die trouwens geen van allen ooit gemaakt werden met het
primaire oogmerk „iets moois“ te maken) kosten mij gewoonweg hoofd-
brekens. Dat is dan ook de reden, dat ik mij, te midden van mijn
grafici-collega's, nooit volkomen op mijn plaats voel: zij streven, in de
eerste plaats „schoonheid“ na (al is dat begrip zeer geringzins, ook voor
hen, sinds de 17^e eeuw!). Misschien streef ik wel uitstuitend verwon-
dering na en haat ik dus ook uitstuitend verwondering bij mijn toe-
schouwers te wekken. Met de „schoonheid“ is het soms kwalijk geteld.

Fragment uit Escher's brief

1. Escher gaat in op mijn „advies“: Er kan geen clematis groeien op raamspanningen. (regel 1-3).
2. De oorzaak van het wellicht niet zo fraai ogende kruis. (regel 3-5).
3. Schoonheid is niet het doel van mijn prenten. (regel 6-8).
4. Mijn doel is nooit „iets moois“ te maken. (regel 8-10).
5. Ik streef verwondering na en die wil ik wekken bij de toeschouwer. (regel 11-12).
6. Trouwens; wat is schoonheid? (regel 13).

Dus, zonder mij terecht te wijzen, legt Escher uit dat het voorstel van die clematisranken, niet logisch is. Daarna gaat hij er op in dat het bedenken van de prent hem zoveel energie heeft gekost, dat hij de moed niet meer had om zich te bekommeren om de schoonheid. Dat was trouwens nooit de bedoeling van zijn prenten. Hij wilde de toeschouwer deelgenoot maken van zijn verwondering.

In dertien regels tekent Escher zijn karakter en wat hem drijft tot het maken van zijn prenten.